

22. januar 2021

Anbefaling til Helse- og omsorgsdepartementet om sentralt vedtak for å sikre koordinerte tiltak i kommuner rundt Nordre Follo

Folkehelseinstituttet varslet kvelden 21. januar 2021 Helsedirektoratet om to tilfeller av mutert variant av SARS-CoV 2 i Nordre Follo (omtalt som B 1.1.7, varianten som har spredt seg i Storbritannia og flere andre land i Europa) . Pågående utbrudd av mutasjonen kan ikke spores direkte til innreisende fra Storbritannia, noe som så langt har vært tilfellet når denne varianten av viruset har blitt oppdaget ved gensekvensering i Norge.

Vi vet foreløpig ikke i hvor stor grad mutasjonen har spredt seg til andre kommuner. Situasjonen er uoversiktlig. Det er avdekket 17 nye positive tilfeller med den britiske mutasjonen i dag. Fem av disse har tilknytning til sykehjemmet i Nordre Follo. Øvrige tilfeller er i hovedsak knyttet til reiser i utlandet. Det ventes fortløpende svar på ytterligere sekvenseringsanalyser fra Nordre Follo.

Folkehelseinstituttet har foretatt en risikovurdering av situasjonen, se tidligere oversendt rapport. Av vurderingen fremgår at det det nå er aktiv smitte i Nordre Follo, og stor risiko for spredning av mutanten både innad i Nordre Follo og til andre kommuner. Mutanten har betydelig større spredningsevne enn de øvrige variantene som dominerer i Norge, og Folkehelseinstituttet vurderer at sannsynligheten for videre spredning er stor.

Det vil få svært alvorlige konsekvenser dersom mutanten sprer seg og får større utbredelse i Norge. Folkehelseinstituttet konkluderer med at viruset må stanses, og elimineres.

Helsedirektoratet slutter seg til Folkehelseinstituttets vurdering av at alle nødvendige tiltak må iverksettes så raskt som mulig for å stanse spredning av mutasjonen. Målet er å forsinke spredning til nabokommuner og resten av landet. Grunnet høy mobilitet, er det nødvendig å gjennomføre omfattende tiltak i flere av kommunene i den bo- og arbeidsregionen Nordre Follo tilhører.

Folkehelseinstituttet og Helsedirektoratet mener risikobildet tilsier at det nå vil være bedre å iverksette for strenge tiltak og ha mulighet til å trappe ned, heller enn å iverksette for svake tiltak.

Folkehelseinstituttet og Helsedirektoratet har i formiddag 22. januar blant annet hatt møte med Nordre Follo kommune. Nordre Follo iverksatte etter dette forsterkede tiltak, i første omgang for å få stanse akutt smittespredning og få bedre oversikt over situasjonen. Helsedirektoratet og Folkehelseinstituttet ga full tilslutning til disse.

Det er også avholdt møte mellom Helsedirektoratet, Folkehelseinstituttet, statsforvalteren i Oslo og Viken, Viken fylkeskommune, Oslo kommune og kommuner i Viken, der det ble redegjort for situasjonen.

Det ble avholdt eget møte med særlig berørte kommuner om behovet for koordinerte tiltak i kommuner med nær tilknytning til Nordre Follo. I møtet fikk kommunene anledning til å fremlegge egne vurderinger rundt behovet for tiltak og om de primært ønsket lokale kommunale vedtak eller en statlig samordning. Det ble her gitt tydelig tilbakemelding om at kommunene ønsket koordinerte tiltak, og samordning via vedtak fra sentralt nivå. Dette ønsket ble bekreftet i et senere møte, der

Folkehelseinstituttet og Helsedirektoratet fremla forslag til tiltak som kan inntas i et felles sentralt vedtak med virkeområde for de særlig berørte kommunene.

Nærmere om behovet for koordinering

Nordre Follo ligger i bo- og arbeidsregion Oslo, som omfatter følgende kommuner: Oslo, Bærum, Asker, Lillestrøm, Lørenskog, Nittedal, Nesodden, Rælingen, Ås, Lier, Frogn, Nes (Akershus), Vestby, Enebakk, Aurskog Høland, Lunner, Gjerdrum, Hole og Gran.

Grunnet høy mobilitet i regionen, og et stort antall pendlere fra Nordre Follo til Oslo hver dag, er det nødvendig å iverksette tiltak i kommuner med mye kontakt til Nordre Follo.

Dersom denne mutanten sprer seg i Oslo, vil det være svært vanskelig å stanse spredning til resten av landet.

Forholdsmessighetsvurdering

Smittevernloven § 1-5 oppstiller grunnleggende krav til iverksettelse av smitteverntiltak. Etter bestemmelsen skal smitteverntiltak være basert på en klar medisinskfaglig begrunnelse, være nødvendig av hensyn til smittevernet og fremstå tjenlig etter en helhetsvurdering. Ved iverksettelse av smitteverntiltak skal det legges vekt på frivillig medvirkning fra den eller de tiltaket gjelder.

Risikobildet i denne situasjonen er så alvorlig at det fordrer omfattende tiltak. Erfaring fra andre land viser at den muterte britiske varianten har betydelig spredningspotensiale. Vi ser at andre land har gått fra lave smittetall til ukontrollert spredning på landsbasis i løpet av få uker.

Situasjonen er ustabil og uoversiktlig, og den har potensiale til svært raskt å spre seg over hele landet, og dermed stille den samlede norske innsatsen i en meget krevende situasjon.

Det er per nå usikkerhet knyttet til smittevei og utbredelsen av den mer smittsomme britiske varianten. Det vurderes derfor nødvendig i så stor grad som mulig å redusere mobiliteten og den sosiale kontakten i områder der det kan være spredning av den nye mutanten.

Målet er å slå ned eventuelt pågående smittespredning. Alternativet til å stenge ned enkelte kommuner nå, kan bli at større deler eller hele landet må stenge ned over lang tid.

Norge har i utgangspunktet smittetall som utfordrer kapasiteten i deler av helse- og omsorgstjenesten, særlig kommunehelsetjenesten. Statsforvalter i Oslo og Viken meldte i siste rapport om at halvparten av kommunene melder at det er utfordrende å opprettholde tilstrekkelig tilgang til kritisk personell, spesielt sykepleierkompetanse. Personellsituasjonen er meget sårbar og at det er små marginer før situasjonen vurderes å være kritisk for langt flere av kommunene i regionen.. Betydelig vekst i smittespredningen vil raskt kunne føre til overbelastning. Dette vil ha store negative konsekvenser for helse- og omsorgstjenestens evne til å yte nødvendig helsehjelp, for tilbudet til sårbare grupper, for befolkningen generelt, og ikke minst for samfunnsøkonomien.

Folkehelseinstituttet melder om utfordringer når det gjelder kapasitet til gensekvensering. Press på denne kan bli en ytterligere tidsbegrensende faktor dersom kommunene rundt Nordre Follo får økende smittespredning. Det er allerede underskudd på kapasitet til å sikre sekvensering av pågående utbrudd.

Vedtakene er ment å være kortvarige inntil vi har oversikt over situasjonen, og inntil resultatene av gensekvensering fra utbruddene i Nordre Follo foreligger.

Tiltak overfor barn og unge bør alltid vurderes nøye. I denne situasjonen er barn og unge allerede involvert i smittespredningen i Nordre Follo. Det har gått tre uker der spredning av mutert variant kan ha foregått uten at smittetekjedene kan spores tilbake til et kjent importtilfelle. Det er stor mobilitet for unge på tvers av kommunene i bo- og arbeidsmarkedsregionen, og særlig mellom Nord-Follo og nabokommunene. Det har vært økende smittetall i enkelte kommuner den siste tiden, blant annet knyttet til barnehage og skole, både barn og voksne. Flere av disse smittetilfellene stammer fra smittetilfeller i Nordre Follo. Risikoen ved at spredning av den muterte varianten via alle deler av befolkningen, herunder barn og unge, vurderes som så alvorlig at det kan anbefales at skoler og barnehager går til rødt nivå fra 25.1 hvis mulig, men kan holde stengt til og med 27.1 dersom det er nødvendig for å forberede rødt nivå. Når det gjelder denne gruppen vurderes det derfor nødvendig og forholdsmessig å vedta kortvarig stenging av barnehager, skoler og andre utdanningsinstitusjoner. Det skal opprettholdes tilbud til barn opp til 12 år til personell i helse- og omsorgstjenesten, transportsektoren, andre kritiske samfunnsfunksjoner eller kritiske virksomhetsfunksjoner.

Barn og unge med særlige omsorgsbehov som ikke kan ivaretas når virksomhetene holder stengt, skal fortsatt gis tilbud.

Anbefaling

Helsedirektoratet anbefaler at det fattes et regionalt vedtak om tiltak for å begrense spredning av britisk mutasjon av SARS-2-CoV 2 fra Nordre Follo til følgende kommuner.

Grunnet hastegrad og behovet for å sikre effektiv koordinering av nødvendige tiltak, samt for å redusere belastningen på kommunens beredskapsapparat, anbefales det at vedtaket fattes sentralt.

Helsedirektoratet og Folkehelseinstituttet anbefaler at regjeringen fastsetter i forskrift tiltak for følgende kommuner:

- påbud om hjemmekontor for alle som kan, se lokal forskrift for Oslo kommune/rundskriv punkt 8.9
- forby alle arrangementer både inne og ute, jf. covid-19-forskriften § 13 flg, unntak for begravelser
- skjenkestopp
- serveringssteder holdes kun åpent for "take-away"
- stengning av fornøyelsesparker, bingohaller, spillehaller, muséer o.l.
- stenging av treningssentre og svømmehaller
- påbud om å bruke munnbind når en ikke kan holde minst en meters avstand til andre enn husstandsmedlemmer
- innføre rødt nivå på barnehage, barneskole og ungdomstrinn fra torsdag og i første omgang ut uken, for de som ikke kan innføre rødt nivå fra mandag; stenging av skoler og barnehager fram til og med senest onsdag.
- innføre digital undervisning på videregående, forberede overgang til rødt nivå i videregående skole fra uken etter
- innføre digital undervisning for alle på Universiteter og høyskoler. Stenge campus for studenter og ansatte
- stans i bredde-idrett for voksne og barn
- stans i fritidsaktiviteter (som kor, korps, teater o.l.)
- Stenge kjøpesentre, butikker og andre utsalgssteder, med unntak av utsalgssteder som selger nødvendige varer herunder dagligvarebutikker, apotek og bensinstasjoner

Videre anbefaler Helsedirektoratet og Folkehelseinstituttet at regjeringen gir følgende anbefalinger til kommunene og befolkningen i de samme kommunene som over:

- råd om testing på dag 7-10 av alle i karantene. Det bør vurderes karantene for husstandsmedlemmer av nærkontakter tilfeller ved mistanke om smitte varianten som har spredt seg i Storbritannia og flere andre land i Europa

Personer som er i særlig risiko for å bli alvorlig syke eller dø dersom de blir smittet:

- bør leve skjermet, dvs. holde økt avstand (gjern 2 meter) til andre enn de en bor med eller tilvarende nære
- bør få hjelp til innkjøp
- fastlege bør eventuelt vurdere å gi sykemelding til personer som er i arbeid

De som bor (eller er tilsvarende nære) med personer i risikogruppen:

- bør også leve mer tilbaketrukket; eller holde økt avstand til dem
- hvis det ikke er mulig å holde avstand, bør man vurdere erstatningsbolig
- bruke munnbind i kontakt med helsetjenesten der man ikke kan opprettholde avstand

Unngå alle reiser som ikke er strengt nødvendige.

Alle bør unngå besøk og sammenkomster i private hjem, jf. det som gjaldt etter jul.

Kommunene og fylkeskommunene bør innføre forsterkede tiltak i henhold til veilederen for kollektivtrafikken

En-til-en virksomheter som er omfattet av covid-19-forskriften § 15 bør innføre forsterkede tiltak i henhold til veileder for en-til-en-virksomheter.

Anbefales å gjelde for

(Nordre Follo)

Nabokommuner:

Oslo

Ås

Vestby

Nesodden

Indre Østfold

Frogn

Enebakk

Moss (pga smittekobling)

Våler (pga smittekobling)

Anbefales å gjelde til og med 31. januar 2021.